

Академічна доброчесність – основа
сталого наукового розвитку
університету та дієвий інструмент
забезпечення якості вищої освіти.

*Я сподіваюсь, що завжди матиму достатньо твердості і
доброчесності, щоб відстояти те, що я вважаю
найбажанішим зі всіх звань – репутацію чесної людини*

Дж. Вашингтон

План

- Академічна доброчесність – визначення.
- Фундаментальні цінності академічної доброчесності.
- Основні чинники, які визначають мотивацію студентів до академічного шахрайства шляхом списування.
- Про проект сприяння академічній доброчесності в Україні (Strengthening Academic Integrity in Ukraine Project – SAIUP)

Усе частіше в освітянській спільноті доводиться чути термін «academic integrity» або ж «академічна доброчесність».

Як відомо, в перекладі з латині прикметник *integer* означає “довершений, повний, цілісний”, а іменник *integrity* – відповідно, “довершеність, повнота, цілісність” психологічного стану людини, який відзначається її внутрішньою гармонією, стійкістю і послідовністю морального образу (Killinger 2010). У поєднанні зі сполучним прикметником *academic*, як ознаку належності того чи іншого суб’єкта чи предмету до школи чи університету, процесів навчання та мислення, отримуємо категорію академічної доброчесності (*academic integrity*). Міжнародний центр академічної доброчесності при Ратлендському інституті етики, Університет Клемсон в Південній Кароліні, розробив документ "Фундаментальні цінності академічної доброчесності" (Fishman 2012). За цим підходом,

Академічна доброчесність – це відданість академічної спільноти, навіть перед лицем труднощів, шести фундаментальним цінностям: чесності, довірі, справедливості, повазі, відповідальності й мужності

Академічна доброчесність - це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень. **(Закон України про освіту (стаття 42)).**

ФУНДАМЕНТАЛЬНІ ЦІННОСТІ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Чесність	Академічні спільноти доброчесності просувають пошук істини й знання через інтелектуальну та особисту чесність у процесі навчання, викладання, наукових досліджень і надання сервісів по дорученню адміністрації
Довіра	Академічні спільноти доброчесності стимулюють і покладаються на клімат взаємної довіри. Клімат довіри заохочує і підтримує вільний обмін ідеями, який у свою чергу дає можливість науковим пошукам реалізуватися найповнішою мірою
Справедливість	Академічні спільноти доброчесності встановлюють чіткі й прозорі очікування, стандарти й практики для підтримання справедливості у стосунках між студентами, викладачами та адміністративним персоналом
Повага	Академічні спільноти доброчесності цінують інтерактивну, кооперативну та партисипативну природу навчання і пізнання. Вони шанують та вважають за належне розмаїття думок та ідей
Відповідальність	Академічні спільноти доброчесності покладаються на принципи особистої відповідальності, що підсилюється готовністю окремих осіб і груп подавати приклад відповідальної поведінки. Підтримують взаємно узгоджені стандарти, а також вживають належних заходів у випадку їхнього недотримання
Мужність	Для розбудови й підтримання академічних спільнот доброчесності потрібно більше, ніж просто вірити в фундаментальні цінності. Трансформація цінностей від розмов про них до відповідних дій, їхнє відстоювання в умовах тиску і труднощів потребує рішучості, цілеспрямованості і мужності

У Бухаресті у вересні 2004 року відбулась Міжнародна конференція з проблематики академічної доброчесності .

Вагомим результатом конференції стало прийняття Бухарестської Декларації з етичних цінностей та принципів вищої освіти в Європейському регіоні.

Прагнучи максимально конкретно розкрити сутність поняття академічної доброчесності (*academic integrity*) учасники конференції віднесли до її ключових вартостей чесність (*honesty*), довіру (*trust*), справедливість (*fairness*), повагу (*respect*), відповідальність (*responsibility*) та підзвітність (*accountability*). Вважаємо за цілком виправдане навести визначення цих основних вартостей за текстом Декларації:

- “ ... 2.3. Виховання **чесності** слід починати з себе, а вже потім добиватися її поширення серед всіх членів академічної спільноти, не допускаючи ніяких форм обману, брехні, шахрайства, крадіжки або інших форм нечесної поведінки, які негативно впливають на якість отриманих академічних ступенів. 15 Академічна доброчесність: глобальний контекст та національна потреба
- 2.4. **Довіра**, яку взаємно поділяють всі члени академічної спільноти є основою для клімату роботи, який сприяє вільному обміну ідеями, творчості та індивідуальному розвитку.
- 2.5. Забезпечення **справедливості** у викладанні, оцінці освітніх досягнень студентів, наукових дослідженнях, кар'єрному просуванні персоналу, отриманні будь-яких нагород, відзнак, ступенів, повинно ґрунтуватися на законних, прозорих, справедливих, передбачуваних, послідовних і об'єктивних критеріях.
- 2.6. Вільний обмін ідеями і свобода висловлювань базуються на **взаємній повазі**, яку поділяють всі члени академічної спільноти, незалежно від їх положення в освітній та науковій ієрархії. Без такого обміну рівень академічної та наукової творчості падає.
- 2.7. **Відповідальність** повинні нести всі члени академічної спільноти, що дозволить забезпечити підзвітність, вільне вираження поглядів, супротив неправомірним діям...”

**У грудні 2012 року Міжнародною Асоціацією
університетів та Magna Charta Observatory було
схвалено Керівництво для інституційних Кодексів
етики в галузі вищої освіти**

1. Академічна чесність і етична поведінка при дослідженнях;
2. Рівність, справедливість та відсутність дискримінації;
3. Підзвітність, прозорість і незалежність;
4. Критичний аналіз та повага до аргументованих думок;
5. Відповідальність за використання активів, ресурсів і навколишнього середовища;
6. Вільне та відкрите поширення знань та інформації;
7. Солідарність за чесне поводження з міжнародними партнерами.

У 2014 році було розпочато «Створення Пан-Європейської платформи з питань етики, прозорості та чесності в галузі освіти (ETINED)».

Проекти нормативних документів були схвалені під час підготовки до Сьомого Празького Форуму “На шляху до Пан-європейської платформи з питань етики, прозорості та чесності в освіті”, який пройшов 1 – 2 жовтня 2015 року. Результатом стало формування зазначеної платформи, яка буде складатися з мережі фахівців з 50 держав, які є учасниками Європейської культурної конвенції Ради Європи. Ці фахівці будуть співпрацювати з іншими міжнародними організаціями та установами, що діють в сфері протидії корупції в освіті.

Недавнє дослідження Transparency International, яке оцінювало громадське сприйняття корупції в освіті, засвідчило широкий спектр її розповсюдження в різних країнах — від 6 –7% до 70 –72% — та показало, що жодна країна не позбавлена цього явища, а в середньому в Європейському регіоні її рівень становить близько 34%.

Як підкреслила Сніжана Самарджич-Маркович, Генеральний директор з питань демократії Ради Європи на відкритті 7-го Празького форуму: “Корупція в освіті спотворює і руйнує фундаментальні цінності наших демократій... Якщо ми не будемо боротися з корупцією в сфері освіти, ми станемо навчати дітей, що ті, хто отримує більше, є тими, хто знає, як можна порушувати правила і стандарти наших суспільств.”

Академічній доброчесності в сучасному дискурсі на цю проблематику протиставляється категорія *академічної нечесності* (academic misconduct, dishonesty), основні прояви якої знаходимо у таких видах діяльності:

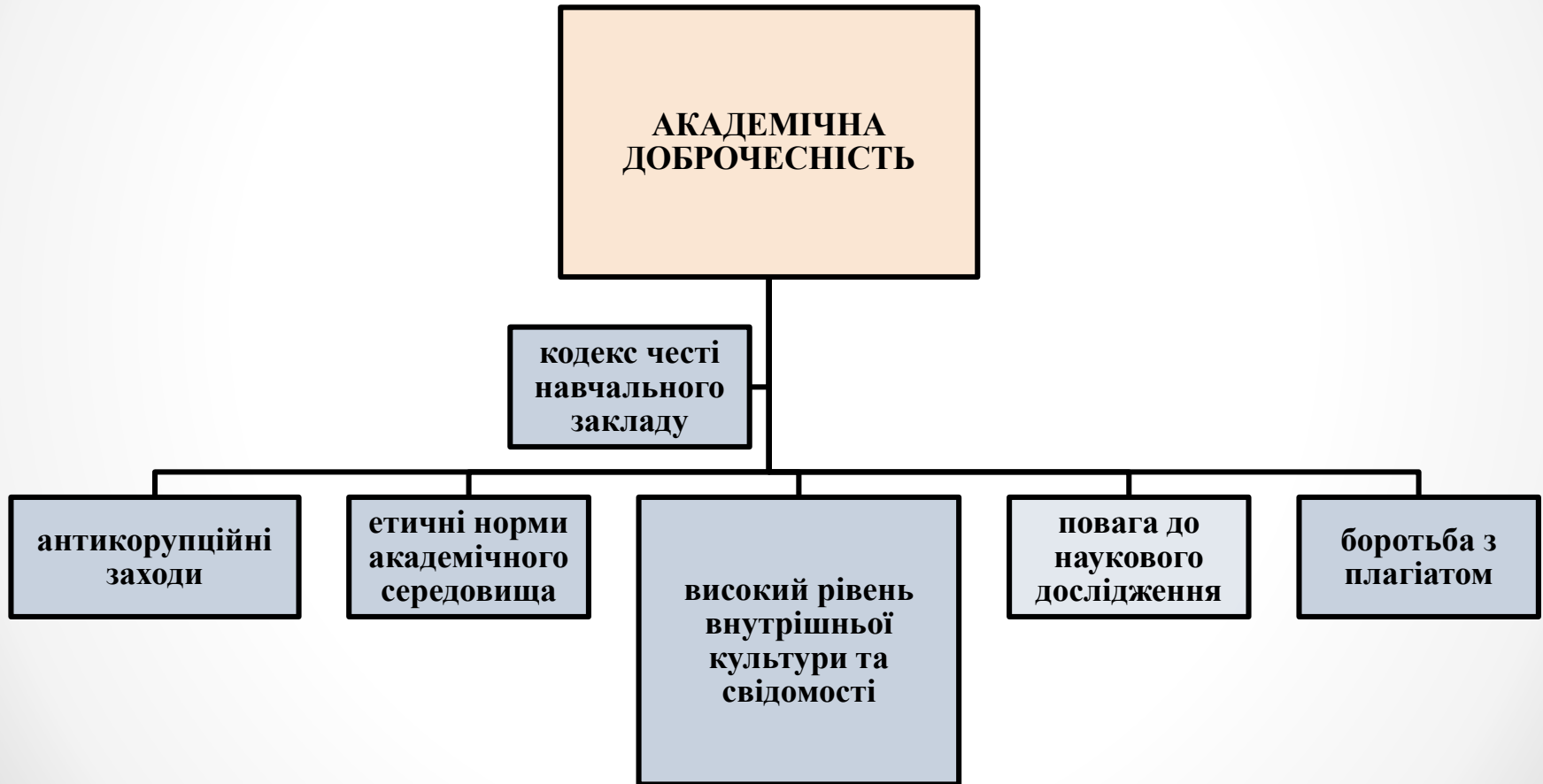
- **фабрикація даних (fabrication)** – передбачає штучне створення вигаданих даних чи фактів на підтримку положень, які пропонуються автором у науковій праці;
- **фальсифікація даних (falsification)** – полягає у свідомій зміні чи модифікації вже наявних даних для підтвердження тих чи інших наукових висновків дослідника;
- **хабарництво в академічній сфері (bribery)** – незаконне вимагання від певної особи матеріальних чи грошових цінностей в обмін на академічну вигоду (наприклад, хабар за іспит чи письмову роботу);
- **академічний саботаж (sabotage)** – вчинення дослідником таких дій, які дають йому можливість отримати нелегітимну академічну вигоду, чи зменшити таку для інших членів академічної групи чи спільноти (наприклад, шляхом затягування процесу рецензування роботи автора для використання результатів у власних цілях, знищення певних даних відносно інших дослідників-конкурентів);

- **професорська нечесність (professorial misconduct)** – зловживання окремими представниками професорсько-викладацького складу своїми службовими обов'язками з метою примусу і тиску на колег чи студентів (Siarputra & Santosa 2016);

- **академічне шахрайство (cheating)** – така поведінка студентів, коли в ході виконання навчальних завдань вони використовують в корисливих цілях недозволені матеріали, інформацію чи інші допоміжні засоби (Pavela 1978); найпоширенішою формою академічного шахрайства є списування, зокрема за посередництвом шпаргалок, через заглядання у роботу сусіда під час іспиту, колективну співпрацю між студентами заради отримання спільної для всіх вигоди, вчинення дій, направлених на попереднє та незаконне ознайомлення зі змістом екзаменаційних білетів тощо (Klein et al. 2007);

- **плагіат (plagiarism)** – академічна поведінка, яка характеризується такими п'ятьма кумулятивними ознаками (Fishman 2009, с. 5): “коли певна особа (1) використовує слова, ідеї чи результати праці, (2) що належать іншому визначеному джерелу чи людині (3) без вказування посилання на джерело, з якого вона була запозичена (4) у ситуації, в якій правомірно очікується вказування авторства оригіналу (5) з метою отримати певну користь, пошану, вигоду, які не обов'язково мають бути грошового характеру.

Поняття академічної доброчесності

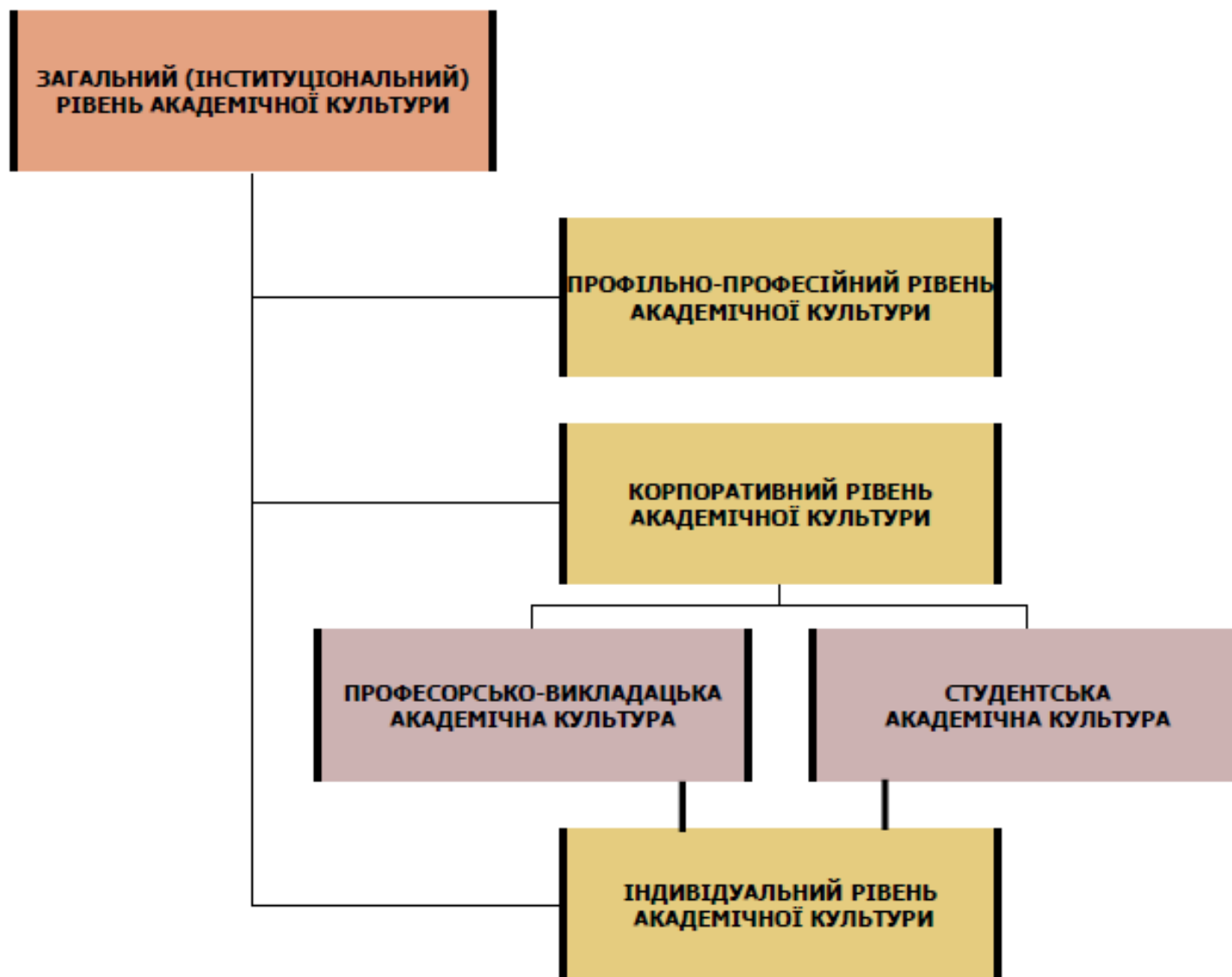

Проблема академічної добросовісності включає в себе:

- боротьбу з плагіатом,
- протидію корупції,
- розроблення кодексу честі навчального закладу.

Рівні академічної культури

Проект реалізовано

з грудня 2014 по липень 2015

Східноукраїнським фондом соціальних досліджень

<http://fond.sociology.kharkov.ua/>

разом з Інститутом соціально-гуманітарних досліджень ХНУ імені В.Н. Каразіна

http://www.univer.kharkov.ua/ua/structure/scientific_institutions/sociology_institute

за підтримки Міжнародного фонду «Відродження»

<http://www.irf.ua/>

за сприянням Соціологічної асоціації України

<http://www.sau.kiev.ua/>

В реалізації проекту взяли участь:

Бакіров Віль Савбанович, д.соц.н., академік НАН України, професор, ректор Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, президент ГО Східноукраїнський Фонд соціальних досліджень;

Кізілов Олександр Іванович, виконавчий директор ГО Східноукраїнський Фонд соціальних досліджень, директор Інституту соціально-гуманітарних досліджень;

Сокурянська Людмила Георгіївна, д.соц.н., професор, зав. каф. соціології ХНУ імені В.Н. Каразіна, віцепрезидент САУ;

Гужва Ольга Олексіївна, експерт ГО Східноукраїнський Фонд соціальних досліджень;

Рапопорт Ася Володимирівна, к.соц.н., науковий співробітник Інституту соціально-гуманітарних досліджень ХНУ імені В.Н. Каразіна;

Кузіна Ірина Іванівна, науковий співробітник ГО Східноукраїнський Фонд соціальних досліджень;

Даніленко Ігор Вітальйович, ст. викл. каф. методів соц. досліджень ХНУ імені В.Н. Каразіна;

Артемов Павло Миколайович, к.соц.н., доцент кафедри соціології ХНУ імені В.Н. Каразіна.

ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ ПРОЕКТУ

10

Мотивація вступу до вишу

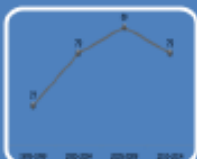
Одне із завдань дослідження полягало у визначенні факторів, які формують академічну культуру студентів вишів. Провідним фактором є **МОТИВАЦІЯ ВСТУПУ ДО ВИШУ**, яка в свою чергу визначається чотирма чинниками.

«Модель транзиту» з середньої школи до вищої

Особливості соціальних характеристик абітурієнтів

Масовізація, втрата вищою освітою селективної функції

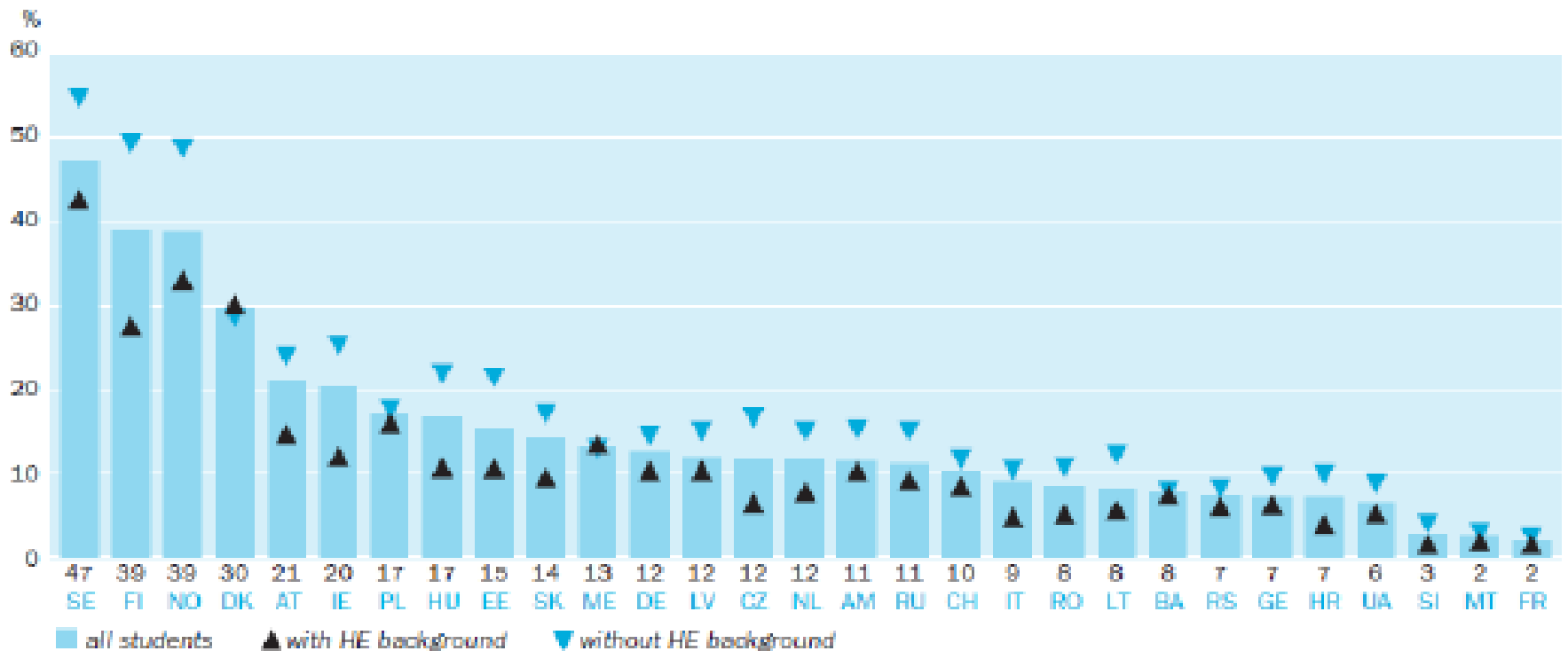

Низька професійна орієнтація

**МОТИВАЦІЯ
ВСТУПУ
ДО ВИШУ**

«Модель транзиту» з середньої школи до вищої

ВСТУП ДО ВНЗ: ЧАСТКА СТУДЕНТІВ, У ЯКИХ ПЕРЕРВА МІЖ ЗАКІНЧЕННЯ ШКОЛИ ТА ВСТУП ДО ВНЗ БІЛЬШ НІЖ 24 МІСЯЦЯ, %

Data source: EUROSTUDENT V, B13, B14.

EUROSTUDENT question(s): 2.3 When did you obtain the qualification mentioned in 2.1 (highest level of education obtained on graduating from the school system for the first time)? 2.6 When did you enter higher education for the first time?

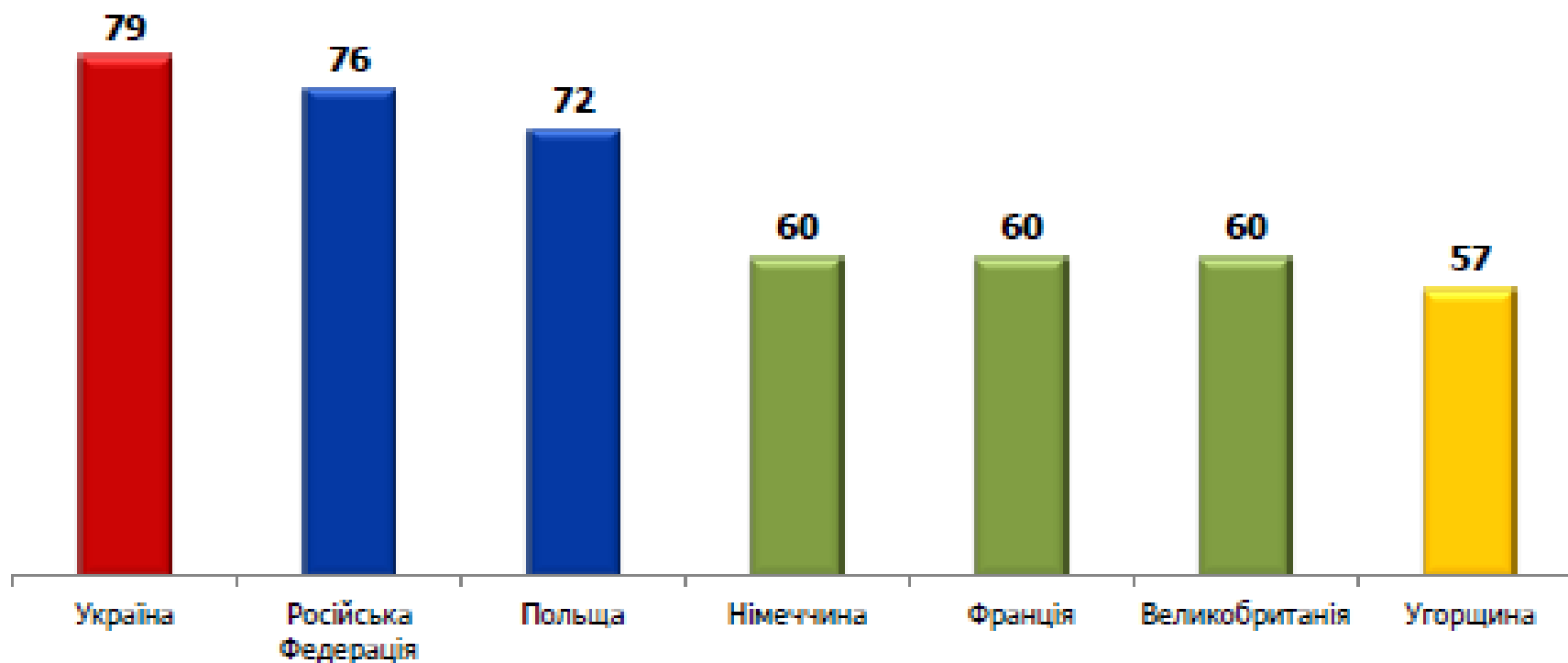
Для українських студентів більш властивим є «прямий» перехід зі школи до вузу, і лише дуже незначна частина з них робить перерву між школою і вузом в 24 місяці або більше. Для порівняння, серед опитаних студентів у Швеції, Фінляндії та Норвегії таких більше 40%.

Особливості соціальних характеристик студентів

(за результатами міжнародного дослідницького проекту «Євростудент», участь у якому Україна взяла у 2014 році, опитано 4000 студентів)

- **ВІК.** Українські студенти – наймолодші: середній вік опитаних студентів в Україні становить 20 років (для порівняння: у Фінляндії - 28 років, у Швеції та Норвегії - 29 років, в Угорщині та Чехії - 25 років);
- **«ОСВІТНІЙ ФОН» В РОДИНІ.** Україна є однією з країн, де частка студентів, чий батьки мають вищу освіту, досить висока (66%). Для порівняння: у Словаччині 40%, у Норвегії 37%, в Італії 28%. Високоосвічені батьки в Україні схильні продовжувати родинні традиції, віддаючи дітей до ВНЗ;
- **БРАК ЖИТТЄВОГО ДОСВІДУ.** На відміну від своїх європейських колег, більшість українських студентів не мають роботи, не мають доходів, не утворили власної родини.

**ВАЛОВИЙ ПОКАЗНИК ОХОПЛЕННЯ ВИЩОЮ ОСВІТОЮ В УКРАЇНІ ТА ДЕЯКИХ
КРАЇНАХ ЄВРОПИ У 2012-2013 рр., %
(за даними Світового банку)**

Україна посідає одне з провідних місць в Європі за валовим показником охоплення вищою освітою

Мотивація навчання у виші

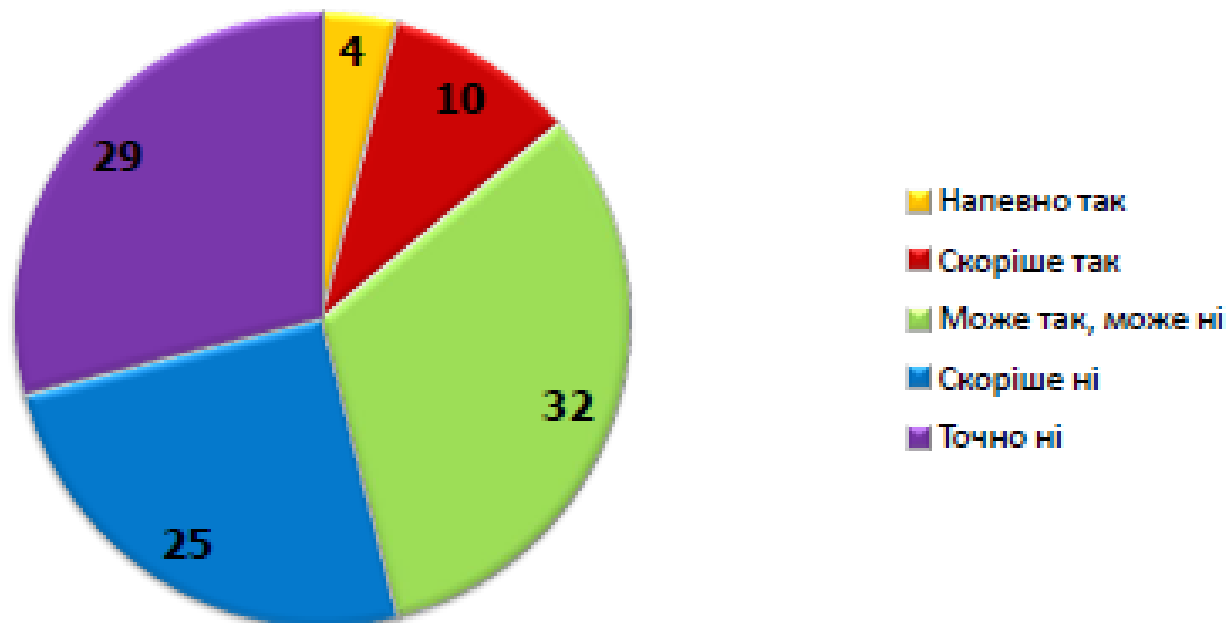
Мотивація навчання у виші – один із головних факторів, які визначають академічну культуру. За результатами дослідження було виділено три групи студентів за характером **ДОМІНУЮЧОЇ МОТИВАЦІЇ**:

Масив: усі опитані студенти (n=1928)

Професійні плани на майбутнє

Розподіл відповідей на питання:
«Чи збираєтесь Ви в майбутньому працювати за фахом?», % *

* За результатами всеукраїнського опитування студентів у межах проекту «Автономія університетів: ставлення академічної спільноти та основні тенденції розвитку» (2009, n=1424)

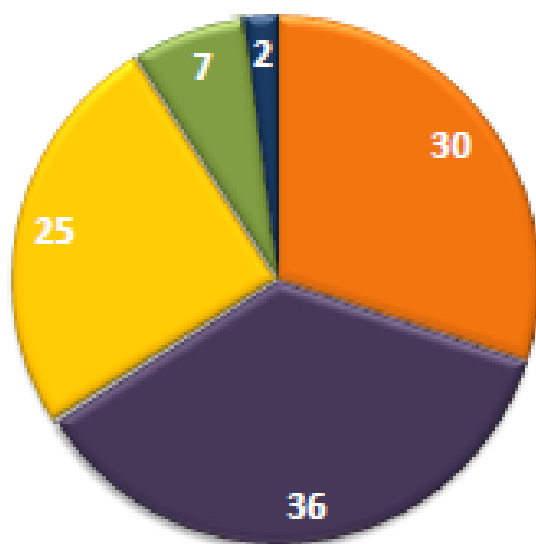
Значна частка опитаних студентів, а саме 54%, зазначили, що не збираються в майбутньому працювати за фахом, що обґрунтовує відсутність мотивації на здобуття професійних знань.

Оцінювання як фактор академічної культури

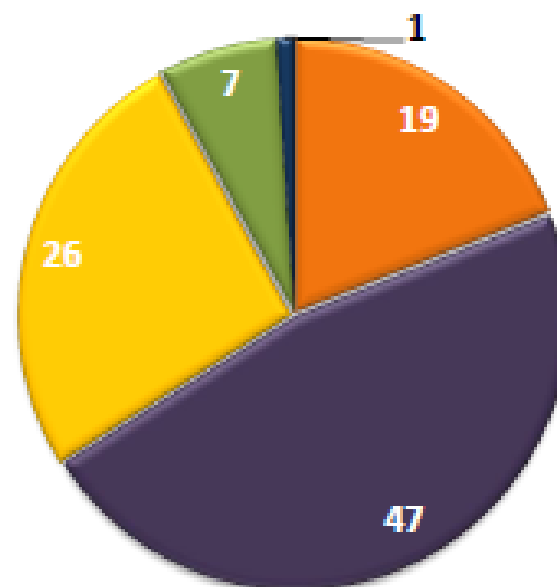
19

Співвідношення оцінок та знань за профільними предметами, %

ОЦІНКИ ВИКЛАДАЧІВ

САМООЦІНКА

■ Переважно «A»

■ Переважно «B»

■ Переважно «C»

■ Переважно «D»

■ Переважно «E»

Масив: усі опитані студенти (n=1928)

Студенти більш критично ставляться до рівня власних знань, ніж викладачі (стосується відмінної оцінки).

Причини невідповідності оцінок студентів їхнім реальним знанням: думка студентів та викладачів, %

21

Масив: усі опитані студенти (n=1928), усі опитані викладачі (n=374)

Фактори забезпечення високих оцінок: думка студентів та викладачів, %

22

Академічні практики українського студентства

Джерела підготовки до занять

Масив: усі опитані студенти (n=1928), усі опитані викладачі (n=374)

При підготовці до занять студенти частіше за все використовують мережу Інтернет та власні конспекти лекцій.

Основними залишаються орієнтації на формування соціального капіталу та добрі стосунки з одногрупниками/однокурсниками.

Мне кажется, одна из целей обучения в университете - это не основная, как бы дополнительная - получить много связей, контактов, знакомых, потому что вам же с этими ребятами потом работать, может быть, в одной специальности, может быть, вы какой-нибудь стартап захотите организовать (Євген, Київ, 2 курс).

Каждый тянет друг друга. Кто-то знает чуть больше другого – помогает. Есть у тебя что-то – ты даешь, к кому из группы не обратись, каждый поможет нормально во всем этом. Сейчас обстоятельства еще такие, многие работают. Понимаете, я вот прошлый семестр сам проработал, и ребята меня вытягивали (Євген, Харків, 3 курс).

А студенти, які проявляють підвищену старанність в опануванні знання, стають «білими воронами» у студентській групі.

Люди, які вчаться на 4 і 5-5,0 – це якісь інопланетяни, які відвідують просто кожну пару. Вони все здають та закриваються на 5,0. А коли з людиною говориш, то вона: «Я не отсюда. Я нічого не знаю. Отстань» . От мені просто цікаво: чого ці люди будуть добиватись надалі у житті? (Олександр, Суми, 3 курс).

З приводу чого конкурують студенти?

28

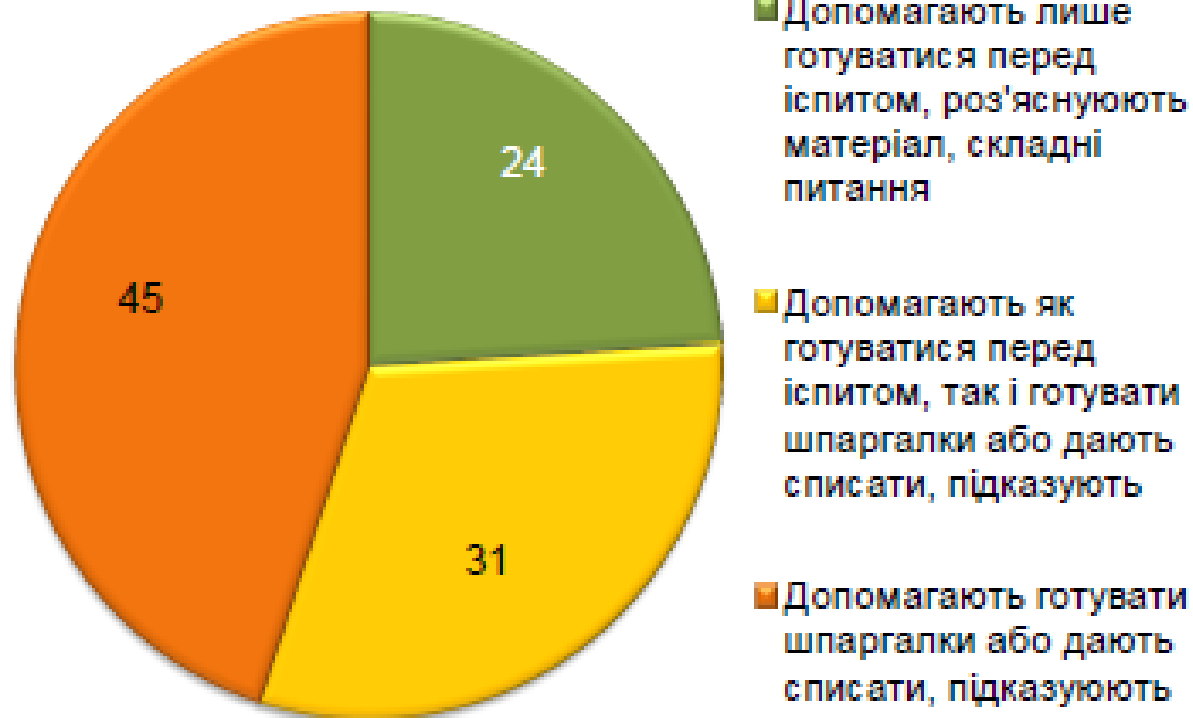
Масив: студенти, які зазначають конкуренцію в їхній групі (n=1801)

Конкуренція у малих групах перед усім пов'язана з отриманням оцінок та стипендії, тобто формальними та матеріальними факторами, а не прагненням бути кращим в групі, отримати краще місце працевлаштування. Явище конкуренції сприймається студентами скоріше негативно, як один з чинників погіршення міжособистісних стосунків.

Студенти, які проявляють підвищену старанність, елементи конкуренції по відношенню до інших членів групи, стають «білими воронами» у колективі.

Типова взаємодія студентів під час іспиту

29

Масив: студенти, які зазначають взаємодопомогу в їхній групі (n=1858)

76% студентів є залученими до нечесних колективних практик при складанні іспитів. В умовах відсутності конкуренції за місце у рейтингу, за отримання кращої роботи, підказування на екзамені, давання списати, спільна підготовка шпаргалок є природною для студентів, і сприймається скоріше як елемент норми студентської діяльності ніж відхилення від неї.

Академічна мобільність студентів

Масив: усі опитані студенти (n=1928)

90% вітчизняних студентів не мають досвіду навчання за кордоном, 40% і не планують його отримати.

Головними мотивами навчання за кордоном є бажання вдосконалити знання іноземної мови та пожити в іншій країні, побачити світ.

Мотивація складання іспиту

32

Масив: усі опитані студенти (n=1928)

Найважливішим при складанні іспиту є отримання оцінки, що дозволяє мати стипендію.

Отримання нелегітимних оцінок як форма академічного шахрайства

Виставляння студентам оцінок за послуги або гроші, тобто корупція, є однією з причин деформації академічної культури вишів. Імітація оцінювання нівелює оцінки як важливий інструмент формування конкурентного середовища в університетах. Оцінки втрачають силу мотиватора в отриманні студентами знань.

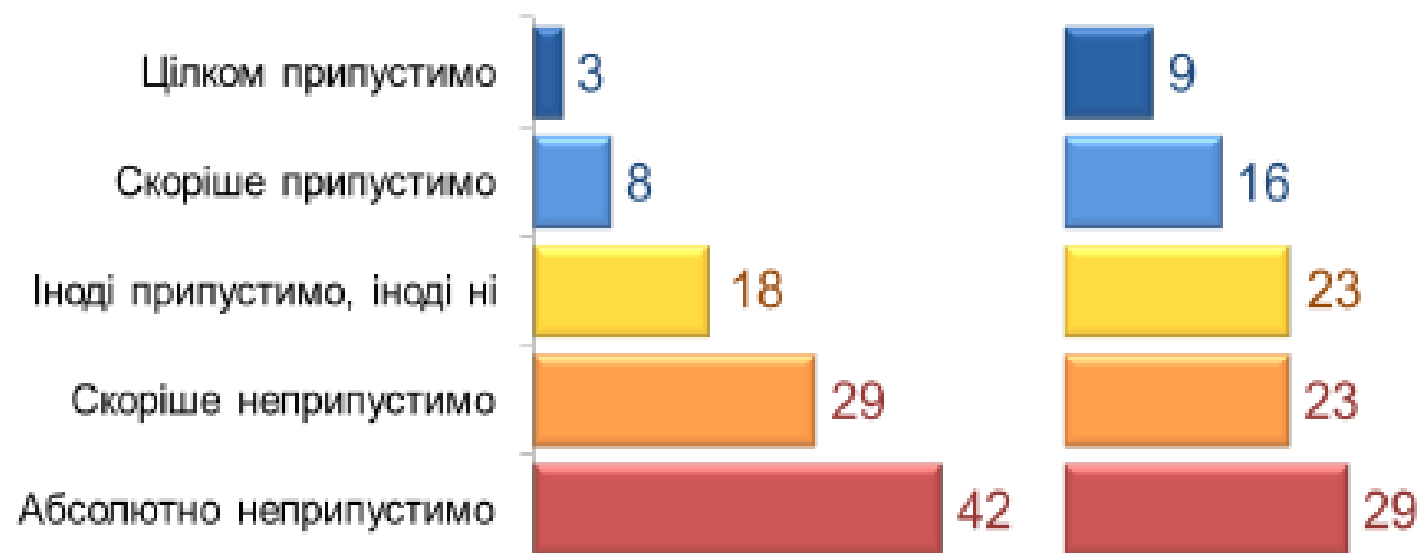
Різновиди хабарів:

- Гроші;
- Подарунки (частування (цукерки, спиртне, чай, кава) або цінні речі, які «потребує» викладач);
- Особисті послуги викладачеві;
- Примусова купівля підручників, методичної літератури, автором яких є викладач, і яка є обов'язковою для отримання студентом оцінки, оплата додаткових курсів тощо;
- Оновлення за рахунок студентів обладнання (спортивного, лабораторного) або купівля студентами матеріалів, які необхідні для ремонту приміщень університету (фарби, лінолеум, плінтуси та ін.), купівля канцелярських товарів, яких бракує на факультеті (офісний папір тощо).

Більшість студентів усвідомлюють неприпустимість отримання оцінок за послуги чи гроші, особливо якщо йдеться про предмети за своєю спеціальністю. Студенти, які мають мотивацію на отримання знань, вважають корупцію в ВНЗ більш неприпустимою.

«Як ви вважаєте, припустимо чи не припустимо отримати оцінку за послуги або за гроші?», %

ПРЕДМЕТИ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ НЕПРОФІЛЬНІ ПРЕДМЕТИ

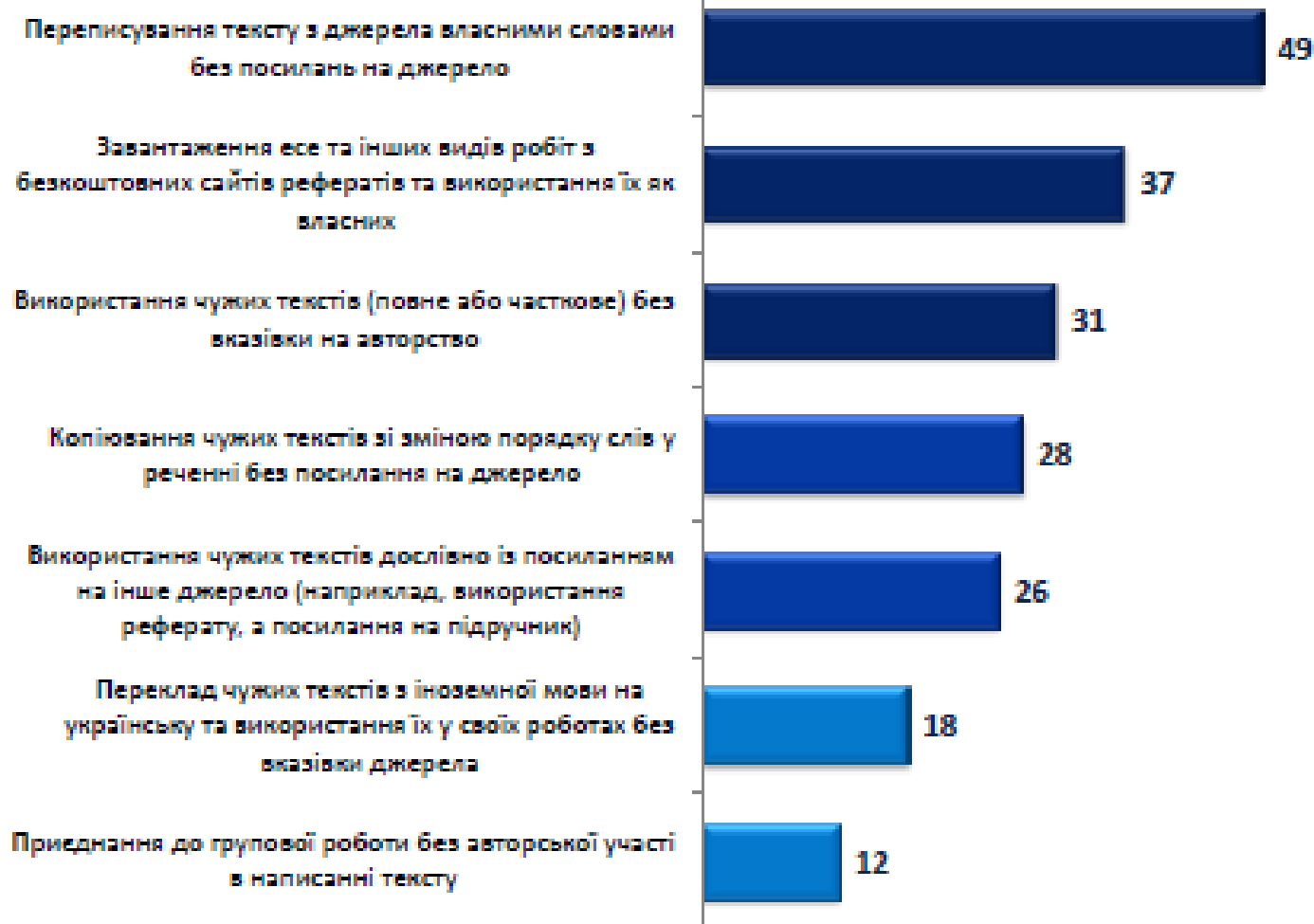
Масив: усі опитані студенти (n=1928)

Плагіат як форма академічного шахрайства

- Переважна більшість студентів (понад 90%) використовує плагіат в тій чи іншій формі.
- Знання про те, що їхні дії є плагіатом, майже не спиняє студентів від використання плагіату в своєму навчанні.
- Академічне середовище є толерантним до плагіату, більш толерантним, ніж до інших форм академічного шахрайства.
- На сьогодні не існує правових механізмів урегулювання практик використання студентами плагіату. Ці норми досить розмито прописані і в університетських Положеннях. Єдині санкції що загрожують сучасному плагіатчику – низькі бали або їх відсутність та не допуск на сесію.
- Наявних інституційних норм контролю недостатньо для регулювання будь-яких форм академічного шахрайства, насамперед плагіату.

Практика використання плагіату в студентському навчанні

«Що з перерахованого ви використовуєте у своєму навчанні?», %

Масив: усі опитані студенти (n=1928)

Інформованість студентів та викладачів щодо плагіату

42

«Що з перерахованого, на ваш погляд, можна назвати плагіатом?», %

Відсутність культурної складової, яка б регулювала практики написання наукових робіт на рівні норм, традицій, цінностей академічної культури, робить інституційні норми контролю практично зовсім неефективними навіть на рівні інформування про форми плагіату та розумінні, що таке плагіат викладачами, та, як результат, студентами.

Масиви: усі опитані студенти (n=1928); усі опитані викладачі (n=374)

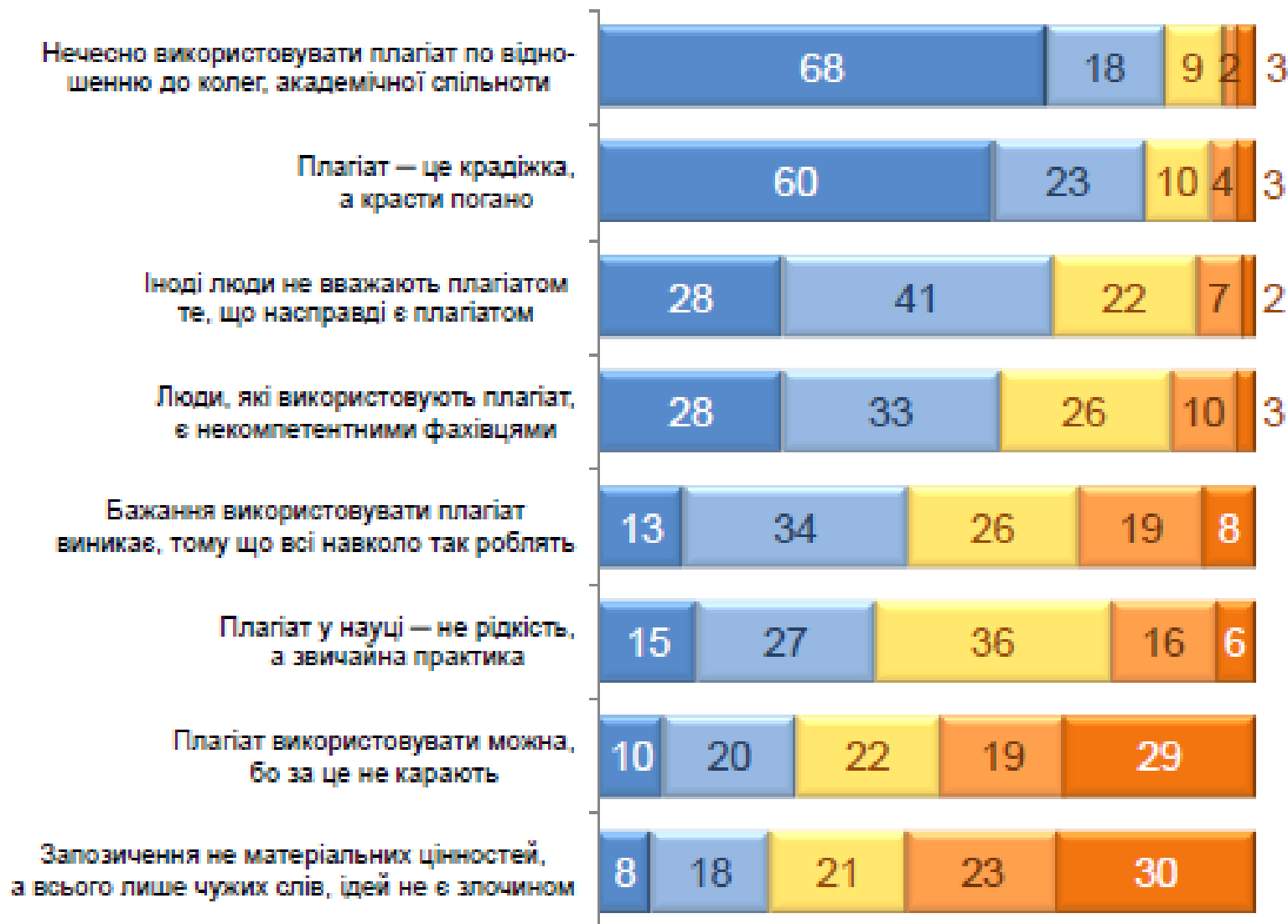
Ставлення студентів до використання плагіату

■ Цілков згодний ■ Скоріше згодний ■ Важко сказати напевно ■ Скоріше не згодний ■ Абсолютно не згодний

Масив: усі опитані студенти (n=1928)

Ставлення викладачів до використання плагіату

■ Цілком згодний ■ Скоріше згодний ■ Важко сказати напевно ■ Скоріше не згодний ■ Абсолютно не згодний

Масив: усі опитані викладачі (n=374)

Основні чинники поширення плагіату в студентському середовищі: думка студентів

- Необхідність виконання великого обсягу письмових робіт протягом навчального семестру/року;
- Повторюваність/неактуальність тем письмових робіт / розрив між темами та сучасними/актуальними/цікавими потребами;
- Відсутність практичного застосування (перспективи застосування) результатів робіт;
- Відсутність розуміння необхідності та мети написання письмових робіт (не профільні, не цікаві, застарілі предмети);
- Узвичайнені дії, що пов'язані з умовами підготовки письмових робіт в середній школі;
- Ставлення викладачів до плагіату (нейтральне або відверто потурання);
- Низький рівень професіоналізму, мотивації та зацікавленості викладачів;
- Відсутність чітких та універсальних норм, щодо оцінки оригінальності текстів, а також її зв'язку з оцінкою письмової роботи.

«Чи перевіряють викладачі ваші письмові роботи на плагіат?», %

Низький рівень інституційних форм контролю та технічної грамотності викладачів робить візуальний контроль друкованих робіт студентів найпоширенішою практикою, що не сприяє та не мотивує до формування сталих практик академічної культури.

«Якщо викладачі перевіряють письмові роботи на плагіат, то яким чином?», %

Масиви: студенти, які вважають, що викладачі принаймні іноді перевіряють їхні роботи на плагіат (n=1452); викладачі, які принаймні іноді перевіряють роботи студентів на плагіат (n=323)

ВИСНОВКИ ЗА ПРОЕКТОМ

- Процес модернізації вищої школи багато в чому визначається станом академічної культури. Наразі студентська академічна культура характеризується як деформована. В основі цієї деформації лежить мотивація значної частини студентства на формальні атрибуції вищої освіти (оцінки, стипендія, диплом та ін.), а не на отримання професійних знань, що є визначним фактором наявності академічного шахрайства.
- **78%** студентів складають іспити не самостійно;
- **67%** з них списують під час іспиту;
- **23%** студентів з певною мірою впевненості зазначають, що на їхньому факультеті трапляються випадки отримання оцінок за послуги або гроші;
- **90%** студентів не навчалися за кордоном, з яких половина цього і не планує. Разом з тим, студенти, які навчалися за кордоном, відмічають, що європейська академічна культура характеризується систематичністю та сумлінністю виконання домашніх завдань, підготовки до семінарських занять, неприйняттям списування, чіткою орієнтацією на формування висококваліфікованого фахівця та отримання гарного місця роботи, значною підготовкою викладачів до занять. Проте студенти, повертаючись до дому, стають вимушеними під впливом студентського середовища підкоритися академічній культурі, домінуючій у вишах України, яка характеризується поширеністю академічного шахрайства.

90% студентів використовують у власній навчальній діяльності плагіат.

50

У якості причин поширеності плагіату виділимо:

1. Необхідність виконання великого обсягу письмових робіт протягом навчального семестру/року;
2. Узвичайненість дії, що пов'язано з умовами підготовки письмових робіт в середній школі;
3. Низький рівень професіоналізму, мотивації та зацікавленості викладачів;
4. Відсутність чітких та універсальних норм, щодо оцінки оригінальності текстів, а також її зв'язку з оцінкою письмової роботи;
5. Середовище та культура вітчизняної академічної спільноти толерантно ставиться до явища плагіату, який фактично є її атрибутивною характеристикою.

Не отримали розвитку інституціональні механізми боротьби з плагіатом. Вітчизняні студенти та особливо викладачі погано проінформовані та рідко використовують програми для боротьби з плагіатом. З метою вирішення проблеми нами було розроблено посібник з академічної грамотності та етики.

Стан академічної культури багато в чому визначається масовізацією вищої освіти, втратою її функції селективності та безпосереднім транзитом з середньої школи до вищої школи, що призводить до того, що практично половина студентів-першокурсників не мають чіткої професійної орієнтації. До факторів, які найбільшою мірою визначають деформацію академічної культури в процесі навчання, відноситься відсутність дієвого механізму взаємозв'язку вищої школи та ринку труда, що, в свою чергу, призводить до того, що студенти не відчують, що їх якісні професійні знання є запорукою гарного місця працевлаштування та основою стратегії життєвого успіху в цілому.

Проект сприяння академічній доброчесності в Україні (Strengthening Academic Integrity in Ukraine Project – SAIUP) – ініціатива, спрямована на системні зміни в українській вищій освіті: підвищення якості, створення умов для реалізації найбільш обдарованих студентів, покращення іміджу українських університетів.

Проект розрахований на 4 роки – це дозволить охопити ціле покоління студентів-бакалаврів, починаючи з їх першого року навчання в університеті і закінчуючи отриманням дипломів бакалавра. Саме це покоління випускників повинно стати носієм нових цінностей у вищій освіті, в науці та в суспільстві загалом.

Проект матиме чотири основні напрямки діяльності: просвітницька кампанія, практичний навчальний курс в університетах, поширення міжнародних практик в українських університетах, робота над нормативною базою і регулятивними механізмами.

Проект Сприяння академічній доброчесності в Україні (SAIUP project)

розпочали Американські ради з міжнародної освіти за участі Міністерства освіти і науки України та за підтримки Посольства США.

Проект охопив 10 українських університетів – із різних регіонів і з різними характеристиками.

Університети-учасники:

1. Донецький національний університет у Вінниці
2. Запорізький національний університет
3. Ізмаїльський державний гуманітарний університет
4. Інститут міжнародних відносин КНУ імені Тараса Шевченка
5. Луцький національний технічний університет
6. Одеський національний університет імені І.І.Мечникова
7. Сумський державний університет
8. Тернопільський державний медичний університет імені І.Я.Горбачевського
9. Тернопільський національний економічний університет
10. Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна

Місія Проекту

Системні зміни у вищій освіті України, від яких виграють всі учасники академічного процесу – студенти, викладачі, університети.

Формування нової академічної культури, яка базуватиметься на довірі, чесності, прозорості, реальному навчанні, справжній науковій роботі.

Просвітницька кампанія

Просвітницька кампанія передбачає роботу з поширення інформації про систему академічної доброчесності, її структуру, основні принципи та практику застосування.

Термін «Академічна доброчесність» є відносно новим для української вищої освіти, з одного боку він означає зрозумілі і загально відомі речі, але водночас немає системного уявлення про академічну доброчесність та сталого терміну, який би її позначав.

Метою просвітницької кампанії є впровадження терміну «Академічна доброчесність», пояснення її важливості для розвитку освіти і суспільства всім учасникам академічного процесу – студентам, батькам, викладачам та адміністраціям університетів, створення широкої суспільної підтримки.

Впровадження міжнародних практик

Академічна доброчесність є усталеним терміном і невід'ємною складовою якості вищої освіти в усьому світі. Впровадження академічної доброчесності сприятиме підвищенню якості і конкурентоспроможності українських ВНЗ та допоможе їм стати повноцінними учасниками глобальних освітніх процесів.

Проект передбачає міжнародний обмін досвідом із залученням кращих фахівців та міжнародних практик. Партнером Проекту є Університет Ферфілд (Fairfield University) зі Штату Конектикут, США, представники якого поділяться навчальними практиками і напрацюваннями в сфері забезпечення якості освіти. Студенти, викладачі та адміністрація українських ВНЗ матимуть змогу ознайомитися з академічною доброчесністю як складовою освітнього процесу за кордоном та поширити цей досвід в своїх навчальних закладах.

Інтернаціоналізація є важливим етапом реформування української вищої освіти. Проект допоможе українським університетам бути успішними на цьому етапі.

Нові правила гри для українських ВНЗ

Академічна доброчесність – це, насамперед, культура з усталеними нормами, яка вимагає чітких правил гри та механізмів їх дотримання. Даний компонент спрямований на формування нових правил на рівні державної політики в сфері освіти та всередині самих університетів через розробку відповідного законодавства та університетських «Кодексів честі».

«Кодекс честі» університету – документ, який розробляється всередині вищого навчального закладу, містить загальні положення щодо дотримання принципів академічної доброчесності, перелік можливих порушень та перелік санкцій. Існування кодексів честі в університетах є поширеною світовою практикою. Проект надаватиме консультаційну підтримку українським ВНЗ у створенні власних кодексів честі.